

Posicionament de l'Euroregió Pirineus Mediterrània sobre el futur Programa Horizon Europe (FP9)

- 1
- A) L'Euroregió Pirineus Mediterrània va néixer el 2004, passant a convertir-se en una AECT, Associació Europea de Cooperació Territorial, el 2009, formada actualment per la Generalitat de Catalunya, el Govern de les Illes Balears i la Regió Occitània i representant un territori amb més de 15 milions d'habitants i un PIB agregat de 423.700 MEUR el 2017. L'Euroregió Pirineus Mediterrània és presidida de manera rotatòria per cada membre durant un període d'un any i mig. Actualment, el Govern de Catalunya exerceix la presidència fins el desembre de 2018.
- B) L'Euroregió Pirineus Mediterrània té la voluntat de contribuir al procés d'integració europea i representa una massa crítica amb una alta capacitat transformadora, ja que aglutina entitats i institucions capdavanteres en generació de coneixement i innovació. Els membres de l'Euroregió són territoris punters en R+D+I i seu d'infraestructures de recerca europees i internacionals capdavanteres com l'*European Marine Biological Resource Centre* (Bànyuls); l'*European Space Agency* (ESA); el sincrotró Alba; el superordinador MareNostrum; el Centre de coordinació de l'ITER; el Sistema d'Observació Costaner de les Illes Balears (SOCIB), etc.
- C) Els territoris de l'Euroregió compten amb 500.000 estudiants universitaris i 70.000 professors. Les entitats del sector de l'R+D+I ocupen 100.000 persones i han captat vora de 1.100 MEUR del programa marc europeu H2020. Les estratègies d'especialització intel·ligent d'aquests territoris es basen en tecnologies punteres dels àmbits de les TIC, nanotecnologia, fotònica, biotecnologia, microelectrònica i materials avançats, aplicades a sectors emergents com la salut i bioeconomia, alimentació, medi ambient, aigua, espai, energia, mobilitat, indústries culturals i creatives i sistemes intel·ligents, sectors crítics per a l'estratègia competitiva de la Unió Europea.

- D) En el Full de Ruta de l'Euroregió Pirineus Mediterrània "Per a una Euroregió creativa, sostenible i solidària a l'horitzó 2020", adoptada per les presidentes i el president dels tres governs membres, el 23 de juny de 2017, s'estableixen que els principis claus que han de guiar l'acció de l'Euroregió són: 1) treballar amb i pel territori; 2) contribuir a respondre als reptes comuns europeus; i 3) jugar un paper actiu a la Mediterrània.
- E) Altrament, pel que fa als àmbits estratègics d'acció de l'Euroregió, aquests queden definits en el Full de Ruta com: 1) desenvolupar un ecosistema competitiu euroregional de recerca, coneixement i innovació; 2) contribuir a un desenvolupament sostenible del territori; i 3) aprofundir en la identitat euroregional.
- F) Seguint els seus principis i àmbits estratègics d'acció, l'Euroregió Pirineus Mediterrània creu fortament en la importància de posicionar-se en relació als programes europeus per estimular i potenciar la recerca i la innovació, atès el paper essencial que juga el programa marc per enfortir la competitivitat europea i fer front als reptes globals.
- G) En el si de l'Euroregió Pirineus Mediterrània existeix una voluntat de coordinar les nostres polítiques al voltant d'una Estratègia euroregional d'innovació centrada en àmbits claus per als tres membres, com són l'aigua; la sostenibilitat dels recursos marins; la salut; les qüestions agroalimentàries; el turisme; el medi ambient i el canvi climàtic, i es treballa per facilitar les condicions d'una economia circular i una cooperació reforçada entre els diferents actors socials, econòmics, acadèmics i científics dels tres territoris. Amb aquest objectiu, l'Euroregió Pirineus Mediterrània disposem d'una Comissió d'Ensenyament Superior i de Recerca que és un instrument propi per impulsar i fer efectiva aquesta cooperació reforçada en l'àmbit de la recerca i la innovació.

- H) La voluntat dels tres membres de l'Euroregió Pirineus Mediterrània de participar de manera la més qualitativa possible en els instruments financers europeus és clara, com ho demostra el fet que en el darrer període de programació, els tres membres de l'Euroregió han impulsat projectes i inversions en l'àmbit de la recerca, el desenvolupament tecnològic i la innovació amb fons europeus, que garanteixen l'excel·lència de l'ecosistema i la competitivitat de les pimes, donant resposta als principals reptes socials, econòmics i ambientals dels territoris. Aquests fons han revertit en la transformació econòmica dels territoris donant impuls a la innovació i la col·laboració entre els agents de la quàdruple hèlix amb creació de nous llocs de treball, productes i serveis, així com també en la creació de noves empreses.
- I) En aquest sentit, en relació al proper Programa *Horizon Europe (FP9)* l'Euroregió Pirineus Mediterrània proposa que:
1. Es tingui en compte la importància de la dimensió regional i euroregional i es prevegin recursos i instruments suficients per a donar-hi suport, ja que són els agents i les institucions regionals les més properes al territori i les que estan millor posicionades per garantir la coherència de les accions dels actors amb la política europea de recerca i innovació i poden assolir un paper més transformador de les regions. Es proposa reforçar la cooperació entre regions incloent algun dels instruments que ja existeixen actualment com, per exemple, el "Spreading excellence and widening participation".
 2. Es potencii la col·laboració internacional amb l'objectiu de fer front als reptes globals, aprofitant els programes regionals existents (com INTERREG-EUROPE/SUDOE/MED/POCTEFA; IEV CT MED o PRIMA) per tal d'obrir més possibilitats de cooperació amb països tercers. El Mediterrani i la seva costa sud han de continuar sent un àrea estratègica per a Europa no només per la seva proximitat geogràfica, sinó també pel fet que molts reptes europeus (medi ambientals, migratoris, etc.) només poden ser abordats amb èxit treballant conjuntament amb tots els països de l'arc mediterrani. A més, el Mediterrani és un mar tancat, amb limitació de recursos i això fa encara més important que es fomenti la col·laboració científica entre les seves regions.
 3. Es reforci el valor estratègic del repartiment territorial de les grans infraestructures de recerca, des d'una visió més regional, tenint en compte l'existència de marcs de col·laboració territorial com les euroregions, que són pols d'atracció claus. Creiem precis posar en valor les infraestructures existents a l'Euroregió Pirineus Mediterrània, tenint en compte la seva massa crítica i les capacitats com a pols de competitivitat europeus.
 4. S'asseguri un nivell de finançament adequat. L'Euroregió Pirineus Mediterrània es congratula de l'augment de finançament proposat per al nou període de programació. Malgrat aquest augment però, considerem que 100.000 MEUR són insuficients per assolir els ambiciosos reptes que es planteja el nou Programa. Aquest pressupost és insuficient si volem que les noves missions o la

creació del Consell Europeu d'Innovació siguin efectius i aportin valor afegit a Europa alhora que es consolidi i reforci la resta del Programa, en especial el component de Ciència Excel·lent. Les baixes taxes d'èxit d'H2020 mostren com projectes excel·lents amb un gran potencial de recerca i innovació queden sense finançament amb la conseqüent pèrdua de coneixement i competitivitat a nivell internacional.

5. S'afavoreixi amb inversions addicionals la recerca basada en la curiositat i la ciència sense restriccions, augmentant així les oportunitats per a la creativitat científica. Cal cercar un equilibri entre recerca bàsica i aquella més aplicada i propera al mercat i evitar un volum excessivament elevat de projectes enfocats als nivells més alts de preparació tecnològica (TLR).
6. Es reforci i potencii el Pilar I de "Ciència Oberta" amb un èmfasi especial en la mobilitat, formació, atracció i consolidació del capital humà, imprescindible per assolir un sistema de recerca i innovació competitiu i líder a nivell mundial. Proposem un increment del pressupost dels programes dirigits exclusivament als recursos humans, com és el programa *Marie Skłodowska-Curie (MSCA)*.
7. S'incloguin en el nou Consell Europeu d'Innovació procediments de presa de decisions senzills i transparents. És necessari que als programes i accions del Consell Europeu d'Innovació hi puguin accedir tots els agents dels àmbits de la recerca i la innovació i que no se centri de manera prioritària en el sector més industrial. L'acadèmia és un dels principals agents generadors de la innovació més disruptiva i cal tenir-los en compte des d'un inici.
8. Es potencii l'accés de les PIME als fons, a través de mesures financeres i instrumentals a favor de les accions intersectorials, tal com ha succeït a l'actual programa H2020. Cal potenciar els instruments que permetin la consolidació d'aliances de PIME com actors regionals de recerca a través de la seva participació en el Programa Marc.
9. Es treballi per crear una veritable estratègia de sinèrgies entre polítiques i fons europeus (FEDER, FSE, *Horizon Europe*, etc) per finançar projectes al llarg de tot el seu cicle de vida. Un enfocament centrat simplement en buscar les complementarietats de finançament no estaria a l'alçada dels reptes que es plantegen. A més, els fons FEDER no es poden considerar com una variable d'ajustament pressupostari quan els fons del programa marc esdevenen insuficients. Aquests sinèrgies són claus per impulsar la productivitat, el creixement i la creació d'ocupació a Europa, per la qual cosa és necessària una visió ambiciosa d'aquest objectiu.

L'Euroregió Pirineus Mediterrània pretén amb aquest posicionament sobre el proper programa *Horizon Europe* posar de relleu la importància de les euroregions com a actors claus en el procés de construcció europea. Aquest posicionament respon a les estratègies i

les potencialitats dels territoris de l'Euroregió Pirineus-Mediterrània per donar resposta als tres pilars estratègics del futur programa *Horizon Europe*. Satisfer els reptes que encara Europa en el proper període passen necessàriament per posar l'accent en l'excel·lent recerca i innovació transfronterera, la promoció del talent internacional, la transferència de coneixements entre l'acadèmia i la indústria i l'accés a infraestructures de recerca de rellevància mundial. Aquestes haurien de ser, al parer de l'Euroregió Pirineus Mediterrània, les pedres angulars del finançament de la UE.

Joaquim Torra i Pla
President de l'Euroregió Pirineus Mediterrània